

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА
05 Број: 337-2194/2023
17. март 2023. године
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 17.03.2023

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
03	337-495/23		

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

БЕОГРАД

Влада, ради разматрања, доставља Народној скупштини Извештај о преговорима о приступању Републике Србије Европској унији током председавања Чешке Републике (јул - децембар 2022. године).

ПРЕДСЕДНИК



Ана Брнабић

4100923.006/17



ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГОВОРИМА О ПРИСТУПАЊУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ
ТОКОМ ПРЕДСЕДАВАЊА ЧЕШКЕ РЕПУБЛИКЕ
(ЈУЛ – ДЕЦЕМБАР 2022. ГОДИНЕ)**

Садржај

I Увод.....	1
II Процес аналитичког прегледа усклађености законодавства.....	2
III Пресек стања у кластерима	2
Кластер 1 Основе (отворен).....	2
Кластер 2 Унутрашње тржиште.....	9
Кластер 3 Конкурентност и инклузивни раст.....	17
Кластер 4 Зелени договор и одржива повезаност (отворен)	22
Кластер 5 Ресурси, пољопривреда, кохезија.....	27
Кластер 6 Спољни односи.....	31
Поглавља изван кластера	33
IV Остварена сарадња, начела јавности и укључивања	39

I Увод

Народна скупштина Републике Србије прати приступне преговоре и напредак у процесу европских интеграција у складу са надлежностима прописаним Пословником Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 – пречишћен текст) и Резолуцијом Народне скупштине о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији („Службени гласник РС”, број 112/13).

До краја децембра 2022. године одржано је 13 састанака Међувладине конференције о приступању Републике Србије Европској унији. Први састанак одржан је 21. јануара 2014. године у Бриселу, чиме су формално започети преговори о приступању Републике Србије Европској унији. Други састанак одржан је 14. децембра 2015. године и том приликом су отворена два поглавља: 32 Финансијски надзор и 35 Остала питања. Трећи састанак је одржан 18. јула 2016. године и тада су отворена два поглавља: 23 Правосуђе и основна права и 24 Правда, слобода и безбедност. Четврти састанак одржан је 13. децембра 2016. године, када су отворена два поглавља: 5 Јавне набавке и 25 Наука и истраживање, које је истовремено и привремено затворено. Пети састанак је одржан 27. фебруара 2017. године и тада су отворена два поглавља: 20 Предузетништво и индустријска политика и 26 Култура и образовање, које је истовремено и привремено затворено. Шести састанак је одржан 20. јуна 2017. године и том приликом су отворена два поглавља: 7 Право интелектуалне својине и 29 Царинска унија. Седми састанак је одржан 11. децембра 2017. године, када су отворена поглавља 6 Право привредних друштава и 30 Економски односи са иностранством. На осмом састанку Међувладине конференције, одржаном 25. јуна 2018. године у Луксембургу, отворена су поглавља 13 Рибарство и 33 Финансијске и буџетске одредбе. Девети састанак Међувладине конференције одржан је 10. децембра 2018. године, када су отворена поглавља 17 Економска и монетарна политика и 18 Статистика. На десетом састанку Међувладине конференције, одржаном 27. јуна 2019. године, отворено је Поглавље 9 Финансијске услуге. Једанаести састанак Међувладине конференције одржан је 10. децембра 2019. године, када је отворено Поглавље 4 Слободно кретање капитала. Дванаести састанак Међувладине конференције одржан је 22. јуна 2021. године у Луксембургу, којим је уједно и формализована примена нове методологије у приступним преговорима и на коме је констатовано да је Република Србија отворила Кластер 1 Основе. Тринаести састанак Међувладине конференције одржан је у Бриселу 14. децембра 2021. године, када су отворени преговори у Кластеру 4 Зелена агенда и одржива повезаност, који сачињавају поглавља 14 Транспорт, 15 Енергетика, 21 Трансевропске мреже и 27 Животна средина и климатске промене. Тако је у досадашњем току приступних преговора Република Србија отворила два кластера и укупно 22 преговарачка поглавља, а два поглавља привремено затворила.

Током извештајног периода интензивно се радило на припремама преговарачких докумената и мерилима за отварање и затварање преговарачких поглавља.

Четврти ревидирани Национални програм за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА) за период од 2022. до 2025. године, усвојен 21. јула 2022. године.

II Процес аналитичког прегледа усклађености законодавства

Почетна фаза преговора – аналитички преглед и оцена усклађености прописа Републике Србије са правним тековинама Европске уније и њихове имплементације (у даљем тексту: скрининг), почела је у септембру 2013. године, обухватила је 34 од 35 поглавља и трајала је до 24. марта 2015. године. Према оценама Европске комисије, администрација Републике Србије је показала добру припремљеност за ову фазу преговора о приступању Европској унији. Од 2014. године до завршетка чешког председавања Европском унијом усвојено је 32 извештаја о скринингу, у периоду извештавања није усвојен ниједан извештај о скринингу. Од укупно 32 усвојена извештаја, 21 је усвојен са препоруком да се преговори у поглављима отворе без мерила, док су за 11 поглавља постављена мерила за отварање.

Ни у овом периоду извештавања Одбор за проширење Савета Европске уније (COELA) није усвојио Извештај о скринингу за Поглавље 31 Спољна, безбедносна и одбрамбена политика. Тиме процес скрининга, као прва фаза преговора о чланству, још није у потпуности окончан.

III Пресек стања у кластерима

Кластер 1 Основе (отворен)

Кластер 1 Основе чине поглавља: 5 Јавне набавке, 18 Статистика, 23 Правосуђе и основна права, 24 Правда, слобода, безбедност и 32 Финансијски надзор.

Сва поглавља у оквиру овог кластера су отворена и на дванаестом састанку Међувладине конференције, одржаном 22. јуна 2021. године у Луксембургу, констатовано је да је Република Србија отворила Кластер 1 Основе.

ОТВОРЕНА ПОГЛАВЉА
ПГ 5 Јавне набавке
ПГ 18 Статистика
ПГ 23 Правосуђе и основна права
ПГ 24 Правда, слобода, безбедност
ПГ 32 Финансијски надзор

Дана 3. фебруара 2022. године усвојена је Стратегија за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период 2022 – 2030. године. Дана 16. септембра 2022. године усвојен је Акциони план за спровођење Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период 2022 – 2023. године.

Поглавље 5 Јавне набавке (отворено)

Поглавље је отворено током четвртог састанка Међувладине конференције, 13. децембра 2016. године. За привремено затварање преговора у Поглављу 5 неопходно је испунити следећа мерила:

- Република Србија треба да усклади национални правни оквир са правним тековинама Европске уније у области јавних набавки, укључујући концесије и међународне уговоре којима се изузимају одређени послови из правила о јавним набавкама.
- Република Србија треба да успостави административне и институционалне капацитете на свим нивоима власти и предузме одговарајуће мере како би осигурала примену усвојених прописа у овој области до момента ступања у чланство у Европској унији, што укључује:
 - а) Спровођење Стратегије развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014 – 2018, како би унапредила своје административне капацитете, нарочито оснаживањем Управе за јавне набавке и обезбеђивањем одговарајуће обуке запослених на свим нивоима;
 - б) Припрему практичних алатки за имплементацију и праћење (укључујући административна правила, приручнике и стандардну уговорну документацију);
 - в) Јачање контролних механизма, укључујући праћење и већу транспарентност фазе извршења уговора о јавним набавкама и систематску процену ризика са приоритетном контролом у осетљивим секторима и процедурама;
 - г) Ефикасно функционисање система правних лекова;
 - д) Мере које се односе на спречавање и борбу против корупције и сукоба интереса у области јавних набавки на централном и локалном нивоу.

- Република Србија треба да представи евиденцију о фер и транспарентном систему јавних набавки, који пружа најбољу вредност за новац, обезбеђује конкуренцију и јаке заштитне мере против корупције.

Европска комисија је изразила забринутост због утицаја Закона о посебним поступцима ради реализације пројеката изградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију (*специјални закон*) на примену Закона о јавним набавкама. С тим у вези, Европска комисија је обавестила да док је специјални закон на снази, не могу се остварити мерила за затварање поглавља која се односе на пуну усаглашеност и евиденцију.

Влада је на седници одржаној 9. јуна 2022. године усвојила Акциони план за 2022. годину за спровођење Програма развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2019 – 2023. године. У току је припрема Нацрта акционог плана за 2023. годину.

Поглавље 18 Статистика (отворено)

Преговори у овом поглављу отворени су на деветом састанку Међувладине конференције дана 10. децембра 2018. године. Наведена су два мерила за затварање поглавља:

- Република Србија треба да достави кључне податке из националних рачуна у складу са Европским системом националних и регионалних рачуна (ESA) 2010 и другим релевантним захтевима, заједно са потребним детаљним описом примењене методологије. Евростат ће верификовати податке и приказану методологију и потврдити адекватну усклађеност са правилима ЕУ.
- Република Србија треба да представи Европској комисији план за трансмисију преосталих табела из Трансмисионог програма ESA 2010 и за решавање методолошких питања која још увек нису имплементирана.

Попис становништва је, у складу са Законом о изменама Закона о попису становништва, домаћинства и станова, одржан у периоду од 1. до 31. октобра 2022. године.

Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2023. годину усвојена је дана 22. децембра 2022. године.

У складу са оценом из Извештаја Европске комисије из 2022. године, Република Србија је додатно унапредила састављање макроекономске статистике у складу са Европским системом рачуна (ESA) 2010.

На последњем састанку Пододбора за економска и финансијска питања и статистику одржаном 5. децембра 2022. године Европској комисији су достављене информације о најновијим дешавањима у области економске статистике. Испуњавање мерила је у току, одвија се редовна размена података Републичког завода за статистику са Еуростатом.

У складу са устаљеном процедуром консултација Нацрт закона о званичној статистици је позитивно оцењен од стране Европске комисије фебруара 2022. године. Према НПАА, рок за утврђивање Предлога закона је био IV/2022. Нацрт закона је званично упућен у процедуру прикупљања мишљења 27. децембра 2022. године. Европска комисија ће бити информисана о усвојеним законским решењима.

Поглавља 23 Правосуђе и основна права и 24 Правда, слобода и безбедност (отворена)

Ова два поглавља су отворена на трећем састанку Међувладине конференције, који је одржан 18. јула 2016. године. У Заједничкој позицији Европске уније за Поглавље 23 наведено је 50 прелазних мерила, а за Поглавље 24 наведено је 41 прелазно мерило, на основу којих ће се процењивати напредак Републике Србије у примени мера неопходних за даљи напредак у приступним преговорима и одређивање завршних мерила у овим поглављима.

Како би испунила прелазна мерила, Република Србија је приступила изменама раније усвојених акционих планова за ова поглавља. Дана 10. јула 2020. године Влада је усвојила Акциони план за Поглавље 23 Правосуђе и основна права, као измењен и допуњен документ у односу на претходни Акциони план, који је усвојен 27. априла 2016. године. На седници Владе одржаној 23. јула 2020. године усвојен је Акциони план за Поглавље 24 Правда, слобода и безбедност, као измењен и допуњен документ у односу на претходни Акциони план, који је усвојен 27. априла 2016. године.

На седници одржаној 9. фебруара 2022. године, Народна скупштина Републике Србије прогласила је Акт о промени Устава Републике Србије и Уставни закон за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије, чиме је процес измене Устава Републике Србије окончан. Чланом 2. Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава прописано је да ће Закон о судијама, Закон о уређењу судова, Закон о јавном тужилаштву, Закон о Високом савету судства и Закон о Државном већу тужилаца бити усклађени са усвојеним амандманима у року од годину дана и основане су радне групе за израду поменутих закона. На пленарној седници Венецијанске комисије, одржаној 21. октобра 2022. године, Венецијанска комисија је дала позитивно мишљење у вези са Законом о уређењу судова, Законом о Високом савету судства и Законом о судијама. Пленарна

седница Венецијанске комисије на којој су дата позитивна мишљења у вези са Законом о јавном тужилаштву и Законом о Високом тужилачком савету одржана је 16. децембра 2022. године. Јавне расправе о нацртима поменутих закона спроводе се у периоду од 12. децембра 2022. године до 15. јануара 2023. године.

Посебна радна група за припрему текста Предлога акционог плана за остваривање права националних мањина, састављена од представника надлежних институција, националних савета националних мањина и организација цивилног друштва, наставила је са радом током извештајног периода. Дана 15. јула 2022. године стављена је на увид јавности Радна верзија акционог плана за остваривање права националних мањина за период 2022. до 2025. године. Избори за чланове Националних савета националних мањина одржани су 13. новембра 2022. године.

Радна група за израду нове Стратегије за борбу против корупције формирана је крајем јула 2022. године и планирано је да почне са радом од јануара 2023. године.

Акциони план за период од 2022. до 2023. године за спровођење Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године усвојен је дана 25. августа 2022. године.

Акциони план за период од 2022. до 2023. године за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2022. до 2030. године усвојен је дана 30. септембра 2022. године.

Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022 – 2026. године усвојена је 20. јануара 2022. године. Формирана је Радна група за процес израде пратећег Акционог плана.

Акциони план за период 2022 – 2024. године за спровођење Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022 – 2030. године усвојен је дана 8. септембра 2022. године.

Стратегија развоја система извршења кривичних санкција за период 2022 – 2027. године усвојена је дана 22. децембра 2022. године.

Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији за период 2022 – 2027. године, са пратећим Акционим планом за период 2022 – 2024. године, усвојена је 4. августа 2022. године.

Јавне расправе у вези са нацртима Закона о унутрашњим пословима, Закона о изменама и допунама Закона о азилу и привременој заштити, Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, Закона о изменама и допунама Закона о

оружју и муницији, Закон о изменама и допунама Закона о националном ДНК регистру и Закона о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима, почеле су 8. децембра 2022. године. Дана 26. децембра 2022. године одлучено је да се за Нацрт закона о унутрашњим пословима и Нацрт закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова обустави процес јавне расправе, како би се спровеле свеобухватне консултације у припреми нових нацрта.

Предлог Акционог плана за улазак Републике Србије у шенгенски простор је припремљен у новембру 2022. године и послат свим надлежним институцијама на мишљење.

Крајем 2022. године Република Србија је своју визну политику ускладила са визном политиком Европске уније по питању Републике Бурунди, Републике Тунис, Републике Гвинеје Бисао и Републике Индије.

Поглавље 32 Финансијски надзор (отворено)

Преговори у овом поглављу отворени су на другом састанку Међувладине конференције дана 14. децембра 2015. године. Наведена су четири мерила за затварање поглавља:

- Република Србија треба да измени правни оквир како би обезбедила кохерентност законодавства у области ИФКЈ. Србија треба да спроводи законодавство у области ИФКЈ, као и основне политике, и обезбеди довољне административне капацитете на централном и локалном нивоу, у фондовима за социјално осигурање и у јавним предузећима. Србија треба да осигура да функција централизоване буџетске инспекције буде усклађена са захтевима ИФКЈ.
- Државна ревизорска институција треба да функционише у складу са стандардима Међународне организације врховних ревизорских институција (INTOSAI), укључујући финансијску, функционалну и институционалну независност, спровођење финансијске ревизије и ревизије сврсисходности и обезбеђујући довољне административне капацитете.
- Република Србија треба да обезбеди делотворну и ефикасну координацију активности за сузбијање неправилности и превара и сарадњу са Комисијом како би гарантовала извршавање будућих обавеза које проистичу из члана 325, став 3 Уговора о функционисању Европске уније и примену одредби Уредбе (ЕУ, ЕВРОАТОМ) број 883/2013 о истрагама које спроводи Европски биро за борбу против превара (OLAF) и Уредбе (ЕЗ) број 2185/96 о проверама и инспекцијама на терену које спроводи Комисија, а посебно обавезе пружања помоћи инспекторима

Комисије. Република Србија у националном законодавству треба да обезбеди постојање обавезе чувања доказа. Република Србија треба да обезбеди свеобухватну правну основу и довољан оперативни капацитет за своју националну јединицу за координацију сузбијања злоупотребе и превара. Република Србија треба да покаже „резултате примене“ (track record), у сарадњи са Комисијом у вези са пријављеним неправилностима и истрагама које се односе на фондове Европске уније.

- Република Србија треба да ратификује и спроводи међународну Женевску конвенцију о сузбијању фалсификовања валута из 1929. године, усклади своје законодавство са правним тековинама Европске уније о провери аутентичности кованица евра и поступању са кованицама евра које нису подобне за оптицај и о провери аутентичности новчаница евра. Република Србија треба да обезбеди довољне административне капацитете у центру за техничку анализу.

У погледу услова за затварање поглавља који се односи на приступање Републике Србије међународној Женевској конвенцији за сузбијање фалсификовања валута из 1929. године, овај услов је испуњен. Република Србија је депоновала сукцесорску изјаву код депозитара 18. марта 2016. године, а Конвенција је објављена у Службеном гласнику РС, који се односи на међународне уговоре, 12. априла 2016. године.

Народна банка Србије је донела Одлуку о поступању са новцем за који постоји сумња да је фалсификован („Службени гласник РС”, бр. 111 од 11. децембра 2017), којом је извршено усклађивање домаћег законодавства са прописима Европске уније о провери аутентичности кованица евра и поступању са кованицама евра које нису подобне за оптицај и о провери аутентичности новчаница евра. Доношењем ове Одлуке испуњен је део услова из мерила за затварање поглавља. Такође, у Закључцима са треће мониторинг мисије, у вези са испуњењем услова из мерила, Европска комисија је констатовала да су тренутно обезбеђени адекватни административни капацитети у центру за техничку анализу.

Усвојен је Програм реформе управљања јавним финансијама (ПРУЈФ) за период 2021 – 2025 са Акционим планом за исти период, у којима је целокупни подсистем интерне финансијске контроле у јавном сектору постао један од посебних циљева. Усвојен је Стратешки план за борбу против превара и управљање неправилностима у поступању са финансијским средствима Европске уније у Републици Србији за период 2021 – 2023. године, са Акционим планом.

Табела за праћење и извештавање о напретку у Поглављу 32 редовно се доставља Европској комисији. Последња табела послата је Европској комисији 10. фебруара 2021. године.

Кластер 2 Унутрашње тржиште

Кластер 2 Унутрашње тржиште чине поглавља: 1 Слобода кретања робе, 2 Слобода кретања радника, 3 Право пословног настањивања и слобода пружања услуга, 4 Слободно кретање капитала, 6 Право привредних друштава, 7 Право интелектуалне својине, 8 Конкуренција, 9 Финансијске услуге и 28 Заштита потрошача и заштита здравља.

Од укупно девет поглавља у оквиру овог кластера, четири поглавља су отворена, за три поглавља су предате преговарачке позиције, док се за преостала два поглавља ради на испуњавању мерила за отварање поглавља.

ОТВОРЕНА ПОГЛАВЉА	ПРЕДАТЕ ПРЕГОВАРАЧКЕ ПОЗИЦИЈЕ	РАД НА МЕРИЛИМА ЗА ОТВАРАЊЕ ПОГЛАВЉА
ПГ 4 Слободно кретање капитала	ПГ 2 Слобода кретања радника	ПГ 1 Слобода кретања робе
ПГ 6 Право привредних друштава	ПГ 3 Право пословног настањивања и слобода пружања услуга	
ПГ 7 Право интелектуалне својине	ПГ 28 Заштита потрошача и заштита здравља	ПГ 8 Конкуренција
ПГ 9 Финансијске услуге		

Поглавље 1 Слобода кретања робе

Председавајући Савета Европске уније је 29. јуна 2015. године обавестио да су утврђена два мерила за отварање овог поглавља:

- Република Србија треба да припреми и достави Европској комисији Акциони план за усклађивање са члановима 34 – 36 Уговора о функционисању Европске уније, са временским оквиром за унутрашњи аналитички преглед домаћег законодавства, као и за планиране активности институција, односно увођење клаузула о узајамном признавању, као и неопходне измене и допуне законодавства с тим у вези.
- Република Србија треба да представи Европској комисији стратегију и акциони план са кључним мерама за примену европског законодавства у овом поглављу. Ови документи би требало да обухвате и вертикално (Нови и Стари приступ) и хоризонтално законодавство, као и релевантне хоризонталне институције за стандардизацију, акредитацију, метрологију и тржишни надзор. Такође би требало представити на који начин и у ком временском оквиру ће Република Србија

уклонити трговинске баријере за производе који су обухваћени овим поглављем, посебно у односу на додатне граничне контроле или друге врсте контрола. Ова документа треба да дефинишу јасно одређене надлежности за доношење и ефикасну примену законодавних мера и обезбеђивање неопходних административних капацитета.

Република Србија је 12. децембра 2016. године послала Европској комисији прве нацрте Акционих планова и Стратегије за хармонизовану и нехармонизовану област. Након неколико кругова неформалних консултација и унапређивања докумената, дана 20. децембра 2021. године Европској комисији је послата унапређена верзија Нацрта акционог плана за хармонизовану област, у вези са јединим преосталим условом за испуњавање мерила у оквиру Поглавља 1 – потребом за изменом Закона о предметима опште употребе. Дана 4. фебруара 2022. године Народна скупштина је усвојила Закон о измени Закона о предметима опште употребе. Дана 17. фебруара 2022. године Република Србија је обавестила Европску комисију да је завршена процедура усвајања Закона о измени Закона о предметима опште употребе чиме је, у складу са претходним коментарима Европске комисије, уклоњена једина преостала одредба која је садржала прелазни период. Европска комисија је 23. фебруара 2022. године затражила да се доставе ажуриране верзије стратешких докумената са реалним роковима за планиране активности. Последња верзија Стратешких докумената послата је 17. маја 2022. године, а Европска комисија је доставила коментаре 25. маја 2022. године. Република Србија је послала Европској комисији Стратешка документа 12. септембра 2022. године, а Европска комисија је доставила коментаре 3. октобра 2022. године. У складу са тим коментарима, Република Србија је ажурирана документа доставила Европској комисији 2. новембра 2022. године, а затим и допуну (превод три уредбе) 15. новембра 2022. године.

Поглавље 2 Слобода кретања радника (предата позиција)

Републици Србији је упућено писмо председавајућег Савета Европске уније 11. децембра 2015. године, са позивом да преда преговарачку позицију за ово поглавље.

На седници Владе одржаној 18. јула 2018. године усвојена је Преговарачка позиција за ово поглавље и достављена председавајућем Савета Европске уније 24. јула 2018. године. Дана 15. октобра 2018. године на састанку Одбора за проширење Савета Европске уније (*COELA*) представљен је Нацрт заједничке позиције Европске уније за Поглавље 2 и у току је расправа о усвајању овог документа.

Поглавље 3 Право пословног настањивања и слобода пружања услуга (предата позиција)

Извештај о испуњености мерила за отварање овог поглавља усвојен је 18. децембра 2018. године, а 19. децембра 2018. године достављено је писмо председавајућег Савета

Европске уније у коме се наводи да је Република Србија испунила услове за отварање овог поглавља и да је позвана да преда преговарачку позицију.

Влада је на седници одржаној 28. новембра 2019. године усвојила Преговарачку позицију за Поглавље 3 и доставила је председавајућем Савета Европске уније 5. децембра 2019. године. Дана 5. маја 2020. године на састанку Одбора за проширење Савета Европске уније (*COELA*) представљен је Нацрт заједничке позиције Европске уније за Поглавље 3 и у току је расправа о усвајању овог документа.

Поглавље 4 Слободно кретање капитала (отворено)

На једанаестом састанку Међувладине конференције, који је одржан 10. децембра 2019. године у Бриселу, отворени су преговори у овом поглављу и потребно је испунити следећа мерила за затварање:

- Када је реч о кретању капитала и плаћању, Република Србија треба да заврши законодавно усклађивање са правним тековинама Европске уније и покаже да ће моћи у потпуности да га примени до приступања, обезбеђујући да сва преостала ограничења буду уклоњена.
- Када је реч о платним системима, Република Србија треба да покаже да ће моћи да у потпуности примени Директиву (ЕУ) 2015/2366 до приступања, укључујући релевантне акте „другог нивоа” који су наведени у одељку 2, и да ће моћи да делотворно примењује Уредбу (ЕЗ) бр. 924/2009 и Уредбу (ЕУ) бр. 260/2012.
- У области спречавања прања новца и сузбијања финансирања тероризма, Република Србија треба да доврши неопходно законодавно усклађивање са правним тековинама Европске уније, међународним стандардима (како је дефинисано од стране Радне групе за финансијске мере у борби против прања новца) и покаже својим резултатима да има побољшане административне капацитете за правилно спровођење и примену релевантног законодавства у свим областима спречавања прања новца, као и препорука Комитета експерата Савета Европе за процену мера за борбу против прања новца и финансирања тероризма – MONEYVAL, што доводи до повећања делотворности у погледу праћења, надзора, финансијско – обавештајних активности, истрага, кривичног гоњења и доношења осуђујућих пресуда.

Дана 17. марта 2022. године усвојен је Акциони план за спровођење Стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, за период 2022 – 2024. године. У поменути Акциони план су имплементирани закључци спроведених процена ризика на националном нивоу (Национална процена ризика од прања новца, Национална процена

ризика од финансирања тероризма, Процена ризика од прања новца и финансирања тероризма у сектору дигиталне имовине и Процена ризика од финансирања ширења оружја за масовно уништење), усвојених у септембру 2021. године. У области спречавања прања новца и финансирања тероризма Република Србија је у претходним годинама довршила неопходно законодавно усклађивање с правним тековинама Европске уније и скоро је у потпуности технички усклађена са релевантним међународним стандардима што су потврдила релевантна међународна тела (за 39 од 40 препорука FATF-а Република Србија је од међународних евалуатора оцењена као „у великој мери усклађена“). Поменути акционим планом предвиђене су активности чији претежни циљ побољшање делотворности система.

Поглавље 6 Право привредних друштава (отворено)

На седмом састанку Међувладине конференције, која је одржана 11. децембра 2017. године, отворени су преговори у овом поглављу. Наведена су четири мерила за затварање поглавља за преговоре:

- Република Србија треба да усклади Закон о тржишту капитала и релевантне подзаконске акте са Директивом о транспарентности.
- Република Србија треба да усклади Закон о привредним друштвима и релевантне подзаконске акте са правним тековинама Европске уније у овој области, посебно са одредбама о прекограничном спајању.
- Република Србија треба да доврши усклађивање са Директивом о понудама за преузимање.
- Република Србија треба да усклади законодавство у области корпоративног рачуноводства и законске ревизије, укључујући и подзаконске акте, са правним тековинама Европске уније. Посебну пажњу треба посветити захтевима у погледу осигурања квалитета, истрага и санкција за законску ревизију друштва од јавног интереса и адекватног финансирања и средстава за систем јавног надзора.

Усвајањем Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима 8. јуна 2018. године, извршено је потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније у области прекограничних спајања друштава капитала, чиме је, у овом делу, испуњен највећи део мерила за затварање овог поглавља. Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о привредним друштвима 17. новембра 2021. године, који је објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 109/21 од 19. новембра 2021. године. Овим законом, између осталог, у наш правни систем преноси се Директива

(ЕУ) 2017/828 од 17. маја 2017. године којом се мења Директива 2007/36/ЕЗ у погледу дугорочног ангажовања акционара.

Усвајањем Закона о рачуноводству 10. октобра 2019. године, као и доношењем подзаконских аката (у првој половини 2020. године) за његово спровођење (пре свега подзаконског акта којим се уређује садржина и форма образаца финансијских извештаја и који је предмет усаглашавања са анексима Директиве 2013/34/ЕУ), извршено је потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније у овој области у делу који се односи на транспоновање правних тековина Европске уније, чиме је, у овом делу, мерило испуњено. Усвајањем Закона о ревизији 10. октобра 2019. године извршено је потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније у овој области, чиме је, у овом делу, мерило испуњено.

Дана 23. децембра 2021. године Народна скупштина је усвојила Закон о тржишту капитала, који је у највећој мери усклађен са Директивом о транспарентности. Закон ће почети да се примењује годину дана након објављивања у Службеном гласнику, односно 6. јануара 2023. године. С тим у вези, Комисија за хартије од вредности је припремила одговарајуће подзаконске акте и усвојила их на седници одржаној 30. јуна 2022. године.

Наиме, Комисија за хартије од вредности донела је Правилник о извештавању јавних друштава („Службени гласник РС“, број 77 од 8. јула 2022. године) и Правилник о Службеном регистру информација („Службени гласник РС“ број 77 од 8. јула 2022. године), који је у потпуности усклађен са Директивом о транспарентности.

Поглавље 7 Право интелектуалне својине (отворено)

На шестом састанку Међувладине конференције, која је одржана 20. јуна 2017. године, отворени су преговори у овом поглављу. Наведена су три мерила за затварање преговора у овом поглављу:

- Потребно је извршити измене законодавства како би се осигурало исцрпљење права Европске уније/Европског економског простора у свим областима од датума приступања.
- Потребно је ускладити законодавство са правним тековинама Европске уније у области ауторских и сродних права, патената и жига.
- Потребно је обезбедити адекватне административне капацитете за регистровање права интелектуалне својине, као и да се покаже спровођење тих права од стране надлежног органа, како у оквиру грађанског, тако и кривичног поступка.

Дана 24. јануара 2020. године, Народна скупштина је усвојила Закон о жиговима, којим се врши усаглашавање са Директивом 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од

29. априла 2004. године о спровођењу права интелектуалне својине и Директивом 2015/2436/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. децембра 2015. године о усклађивању закона држава чланица у области жигова. У септембру 2019. године усвојени су Закон о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима, Закон о изменама и допунама Закона о заштити топографија полупроводничких производа и Закон о изменама и допунама Закона о патентима, чиме је, уз усвајање Закона о жиговима у јануару 2020. године, у потпуности испуњено прво мерило и у највећој мери испуњено друго мерило за затварање овог поглавља.

Дана 8. децембра 2021. године Народна скупштина је усвојила Закон о изменама и допунама Закона о патентима. Циљ измена и допуна Закона је усклађивање са најновијим прописима Европске уније, као и отклањање одређених недостатка који су уочени у примени Закона. Предлогом закона врши се додатно усклађивање важећег закона са релевантним прописима Европске уније, и то са Уредбом (ЕЗ) број 469/2009 Европског парламента и Савета од 6. маја 2009. године о сертификату о додатној заштити за медицинске производе, која је измењена и допуњена Уредбом (ЕУ) број 2019/933 Европског парламента и Савета од 20. маја 2019. године.

Дана 31. маја 2022. године одржан је видео састанак са представницима Европске комисије на тему усклађености Закона о патентима, Закона о ауторским и сродним правима, Закона о жиговима и Закона о правној заштити индустријског дизајна са одредбама Директиве о спровођењу права интелектуалне својине 2004/48/ЕЗ.

Настављен је процес израде новог закона о ауторским и сродним правима, чији је циљ да обезбеди потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније.

Поглавље 8 Конкуренција

Оцењено је да у законодавству Републике Србије постоји широка усклађеност када су у питању области заштите конкуренције и контроле концентрације, док је у области државне помоћи усклађеност делимична. Кључни изазов представља јачање административних капацитета и постизање одређених резултата у примени стандарда у области државне помоћи. Председавајући Савета Европске уније је 25. фебруара 2016. године обавестио да је утврђено шест мерила за отварање овог поглавља. Мерила која ће бити потребно да Република Србија испуни како би се отворили преговори у овом поглављу су:

- Република Србија треба да допуни и измени своје законодавство у области државне помоћи у циљу испуњавања обавеза проистеклих из Споразума о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту ССП).

- Република Србија треба да обезбеди да Комисија за контролу државне помоћи буде оперативно независна и да има овлашћења и ресурсе неопходне за правилно и потпуно спровођење правила у области државне помоћи.
- Република Србија треба да допуни своју базу постојећих шема државне помоћи у смислу члана 73 (6) ССП и дефинише акциони план, одобрен од стране Комисије, са јасним временским оквиром за усклађивање свих преосталих шема државне помоћи и еквивалентних мера које се сматрају некомпатибилним са обавезама предвиђеним ССП.
- Република Србија треба да усклади постојеће фискалне шеме државне помоћи, посебно Закон о порезу на добит правних лица, Закон о порезу на доходак грађана и Закон о слободним зонама, у складу са правним тековинама Европске уније у области државне помоћи.
- Република Србија треба да обезбеди да је државна помоћ дата Железари Смедерево у складу са условима из Протокола 5 ССП који се односи на државну помоћ у индустрији челика.
- Република Србија треба да испоштује обавезе у вези са чланом 73 (5) и Протоколом 5 ССП и пружи потпуне информације Европској комисији о случајевима индивидуалне доделе државне помоћи, како би Европска комисија могла да процени и прати усклађеност ових мера државне помоћи са обавезама које је Република Србија преузела закључивањем ССП.

Дана 10. октобра 2019. године Народна скупштина усвојила је Закон о контроли државне помоћи. Доношењем овог закона, испуњене су неке од најзначајнијих препорука Европске комисије и обавеза које проистичу из ССП-а, као и део мерила за отварање преговора у овом поглављу.

Европска комисија је у Извештају за 2021. годину констатовала да је случај Железаре Смедерево окончан.

Влада је на седници одржаној 20. јануара 2022. године усвојила Уредбу о условима и критеријумима усклађености државне помоћи у области јавног информисања.

Информација о испуњавању другог мерила за отварање преговора у вези са оперативном независношћу Комисије за контролу државне помоћи упућена је Европској комисији 10. марта 2022. године. У периоду од 7. до 8. јуна 2022. године одржани су састанци у склопу посете Мисије за конкуренцију Европске комисије са институцијама које имају највише активности у области државне помоћи. Представници Европске комисије су

8. септембра 2022. године предложили одржавање *peer review* мисије у Београду са представницима Комисије за контролу државне помоћи и Комисије за заштиту конкуренције. У току су консултације око одређивања експерата Европске комисије за поменути мисију.

Поглавље 9 Финансијске услуге (отворено)

На десетом састанку Међувладине конференције, која је одржана 27. јуна 2019. године у Бриселу, отворени су преговори у овом поглављу. Наведено је пет мерила за затварање:

- Република Србија показује напредан ниво усклађености са правним тековинама Европске уније у области банкарства и финансијских конгломерата, нарочито у погледу капиталних захтева, надзора финансијских конгломерата, заштите депозита и реорганизације и ликвидације кредитних институција, и показује да ће бити спремна да имплементира правне тековине Европске уније од дана приступања.
- Република Србија показује напредан ниво усклађености са правним тековинама Европске уније у области осигурања и струковних пензија, посебно у погледу животних осигурања, реосигурања, посредовања у осигурању, осигурања од одговорности моторних возила, Директиве Солвентност II и Директиве о делатностима и надзору институција за струковне пензије и показује да ће бити спремна за имплементацију правних тековина Европске уније од дана приступања.
- Република Србија показује напредан степен усклађености са правним тековинама Европске уније у области инфраструктуре финансијског тржишта, посебно у погледу коначности поравнања и аранжмана финансијских колатерала, и показује да ће бити спремна за имплементацију правних тековина Европске уније од дана приступања.
- Република Србија показује напредан ниво усклађености са правним тековинама Европске уније у области тржишта хартија од вредности и инвестиционих услуга, посебно у погледу Директиве о тржиштима финансијских инструмената (МиФИД), проспекта, транспарентности и злоупотребе тржишта, и показује да ће бити спремна за имплементацију правних тековина Европске уније од дана приступања.
- Република Србија показује стабилност и независност регулаторних и надзорних институција са одговарајућим административним капацитетима за имплементацију и спровођење правних тековина Европске уније у области финансијских услуга.

Узимајући у обзир да је усвојена нова методологија проширења Европске уније, као и да се у предстојећем периоду очекује окончање ревизије Солвентности II, Извршни одбор Народне банке Србије је на седници одржаној 13. маја 2021. године усвојио измене и допуне Стратегије за имплементацију Солвентности II у Републици Србији. Имајући у виду значај и комплексност имплементације Солвентности II, Стратегија ће бити предмет редовног преиспитивања и по потреби ће се мењати и допуњавати у складу са новим околностима и изазовима.

Закон о тржишту капитала усвојен је на седници Народне скупштине дана 23. децембра 2021. године. Доношењем предметног Закона у великој мери су испуњени захтеви из два мерила за затварање Поглавља 9.

Поглавље 28 Заштита потрошача и заштита здравља (предата позиција)

Републици Србији је упућено писмо председавајућег Савета Европске уније, 25. новембра 2016. године, са позивом да преда преговарачку позицију за ово поглавље.

На седници Владе одржаној 3. фебруара 2022. године усвојена је Преговарачка позиција за ово поглавље и достављена председавајућем Савета Европске уније 4. фебруара 2022. године. Одбору за проширење Савета Европске уније (*COELA*) представљен је Нацрт заједничке позиције Европске уније за Поглавље 28 и у току је расправа о усвајању овог документа.

Кластер 3 Конкурентност и инклузивни раст

Кластер 3 Конкурентност и инклузивни раст чине поглавља: 10 Информационо друштво и медији, 16 Опорезивање, 17 Економска и монетарна политика, 19 Социјална политика и запошљавање, 20 Предузетништво и индустријска политика, 25 Наука и истраживање, 26 Образовање и култура и 29 Царинска унија.

Од укупно осам поглавља у оквиру овог кластера, два поглавља су привремено затворена, три поглавља су отворена, за три су предате преговарачке позиције.

ПРИВРЕМЕНО ЗАТВОРЕНА ПОГЛАВЉА	ОТВОРЕНА ПОГЛАВЉА	ПРЕДАТА ПРЕГОВАРАЧКА ПОЗИЦИЈА
ПГ 25 Наука и истраживање	ПГ 17 Економска и монетарна политика	ПГ 10 Информационо друштво и медији
ПГ 26 Образовање и култура	ПГ 20 Предузетништво и индустријска политика	ПГ 16 Опорезивање
	ПГ 29 Царинска унија	ПГ 19 Социјална политика и запошљавање

Поглавље 10 Информационо друштво и медији (предата позиција)

Извештај о скринингу је усвојен 29. јуна 2017. године и Република Србија је позвана да преда преговарачку позицију за ово поглавље.

Преговарачка позиција за Поглавље 10 усвојена је на седници Владе одржаној 11. маја 2021. године и упућена председавајућем Савета Европске уније. Европска комисија је припремила Нацрт заједничке позиције Европске уније за Поглавље 10, који је представљен на састанку Одбора за проширење Савета Европске уније (*COELA*) и у току је расправа о усвајању овог документа.

Поглавље 16 Опорезивање (предата позиција)

Извештај о скринингу је усвојен и утврђено је једно мерило за отварање преговора у овом поглављу које је дефинисано у писму председавајућег Савета Европске уније које је упућено Републици Србији 25. новембра 2016. године.

- Потребно је да Република Србија ревидира своје законодавство у области акциза за кафу и алкохолна пића како би било у складу са чланом 37. Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) који се односи на фискалну дискриминацију.

Народна скупштина је на седници 28. децембра 2016. године усвојила Закон о изменама и допунама Закона о акцизама, у циљу даљег постепеног усклађивања са правним тековинама Европске уније, посебно у домену акцизног опорезивања цигарета, као и кафе – изједначен је положај увозника и произвођача кафе у Републици Србији и створени су једнаки услови за све учеснике на тржишту почевши од 1. јануара 2018. године. Народна скупштина је дана 27. маја 2021. године усвојила Закон о измени Закона о акцизама, чиме је извршено и усклађивање у домену акцизног опорезивања алкохолних пића и чланом 37.

ССП-а. О овим изменама је обавештена Европска комисија, чиме је потврђено да је Република Србија испунила мерило за отварање поглавља. Европска комисија је представила Извештај о испуњености мерила за отварање (*OBAR*) представницима држава чланица у Одбору за проширење Савета Европске уније (*COELA*) и у току је расправа о усвајању овог документа.

На седници Владе одржаној 28. маја 2021. године усвојена је Преговарачка позиција за Поглавље 16 Опорезивање, која је истог дана упућена и Европској комисији.

Поглавље 17 Економска и монетарна политика (отворено)

Преговори у овом поглављу отворени су на деветом састанку Међувладине конференције 10. децембра 2018. године. Наведена су три мерила за затварање преговора у овом поглављу:

- Република Србија треба да усклади законодавни оквир са правним тековинама Европске уније како би обезбедила пуну независност централне банке, забрану монетарног финансирања јавног сектора и забрану привилегованог приступа јавног сектора финансијским институцијама и пуну интеграцију националне централне банке у Европски систем централних банака.
- Република Србија треба да усклади национални законодавни оквир тако да испуни захтеве који се односе на националне буџетске оквире који су утврђени Директивом Савета 2011/85/EУ.
- Република Србија треба да испуни критеријуме у погледу постојања функционалне тржишне економије.

У току деветог циклуса израде Програма економских реформи (*ERP*) за период 2023 – 2025. године, Нацрт документа је стављен на увид јавности и консултације су трајале од 12. до 26. децембра 2022. године.

Усвојена је Фискална стратегија за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину, дана 2. јуна 2022. године.

У Извештају Европске комисије за 2022. годину, оцењено је да је Република Србија између умереног и доброг нивоа припремљености и да је постигла одређени напредак у развоју функционалне тржишне економије.

Народна скупштина је дана 9. децембра 2022. године усвојила Закон о изменама и допунама Закона о буџетском систему, којим се врши делимично усклађивање са Директивом Савета 2011/85/ЕУ у делу који се односи на нумеричка фискална правила.

Поглавље 19 Социјална политика и запошљавање (предата позиција)

Извештај о скринингу је усвојен 28. априла 2016. године и утврђено је једно мерило за отварање преговора у овом поглављу:

- Република Србија треба да достави Европској комисији Акциони план који се односи на поступно транспонување правних тековина ЕУ (где је то потребно) као и на креирање неопходних капацитета за примену и спровођење правних тековина ЕУ у свим областима које су обухваћене поглављем о социјалној политици и запошљавању. Акциони план би требало да укључује следеће: а) временске оквире, б) идентификовање људских ресурса који су распоређени за сваки задатак, в) идентификовање укључених институција, њихових одговорности и улоге у приступним преговорима, и г) идентификовање пратећих мера подршке у претприступном контексту (оснаживање административних капацитета).

Акциони план за Поглавље 19 Социјална политика и запошљавање усвојен је на седници Владе 28. маја 2020. године и 16. јуна 2020. године званично упућен Европској комисији. Дана 6. новембра 2020. године Европска комисија је представила Одбору за проширење Савета Европске уније (*COELA*) Извештај о испуњености мерила за отварање (*OBAR*) за Поглавље 19 Социјална политика и запошљавање. У циљу праћења примене Акционог плана израђен је Образац за праћење спровођења активности, који ће бити коришћен приликом израде Извештаја о спровођењу активности из Акционог плана. Први Извештај о спровођењу активности из Акционог плана је припремљен и упућен Европској комисији 29. марта 2021. године. Други извештај о спровођењу Акционог плана, за извештајни период јануар – јун 2021. године је припремљен и упућен Европској комисији 9. децембра 2021. године. Трећи Извештај о спровођењу Акционог плана, за извештајни период јул – децембар 2021. године, упућен је Европској комисији 31. марта 2022. године. У току је рад на новом извештају о реализацији Акционог плана за Поглавље 19, са ажурираним роковима за све активности.

На седници Владе одржаној 11. маја 2021. године усвојена је Преговарачка позиција за Поглавље 19 Социјална политика и запошљавање, која је истог дана упућена и Европској комисији.

Почетком јула 2022. године започет је процес израде Акционог плана за спровођење Стратегије деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници, за период 2022 – 2026. године, која је усвојена 20. јануара 2022. године.

Поглавље 20 Предузетништво и индустријска политика (отворено)

Поглавље је отворено током петог састанка Међувладине конференције, који је одржан 27. фебруара 2017. године.

Као мерило за привремено затварање преговора у Поглављу 20, наведено је да:

- Република Србија треба да изради и почне да спроводи свеобухватну индустријску стратегију коју ће пратити систем евалуације са индикаторима и мерилима, која су предложена политикама Европске уније у области индустрије.

Након усвајања Акционог плана за спровођење Стратегије индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године, за период 2021. до 2023. године, у априлу 2021. године, у извештајном периоду радило се на реализацији мера и активности из наведеног акционог плана у циљу повећања конкурентности индустрије Републике Србије.

Поглавље 25 Наука и истраживање (привремено затворено)

Током четвртог састанка Међувладине конференције, који је одржан 13. децембра 2016. године, истовремено су отворени и привремено затворени преговори у оквиру овог поглавља. Европска унија је оценила да, сходно добром нивоу спремности за чланство Републике Србије у области науке и истраживања, ово поглавље може да буде привремено затворено.

Европска унија ће наставити да прати развој стања у овој области током читавих преговора.

Поглавље 26 Образовање и култура (привремено затворено)

Током петог састанка Међувладине конференције, који је одржан 27. фебруара 2017. године, истовремено су отворени и привремено затворени преговори у оквиру овог поглавља. Европска унија је оценила да, сходно добром нивоу спремности за чланство Републике Србије у области образовања и културе, ово поглавље може да буде привремено затворено.

Европска унија ће наставити да прати развој стања у овој области током читавих преговора.

Поглавље 29 Царинска унија (отворено)

Преговори у овом поглављу су отворени током шестог састанка Међувладине конференције, који је одржан 20. јуна 2017. године. Како би се окончали преговори у оквиру овог поглавља биће потребно испунити три мерила:

- Потребно је наставити усклађивање законодавства са правним тековинама Европске уније у областима у којима је то потребно; посебно је потребно усклађивање на пољу царинских олакшица, управљању царинским ризицима и безбедносним аспектима царина, културним добрима и прекурсора дрога.
- Царинска правила је потребно примењивати на конзистентан и ефикасан начин, посебно када се ради о обради царинских декларација, пореклу, поједностављених процедура, права интелектуалне својине и селективности у проверама и анализи ризика (што укључује аутоматизовану анализу ризика пре пристизања, односно пред одлазак робе у свим видовима превозних средстава).
- Потребно је представити Европској комисији свеобухватне и кохерентне стратегије за царинско пословање и информационе технологије, а уз то је потребно постићи довољан напредак у развоју свих потребних система информационих технологија за интерконективност.

У складу са Законом о Царинској тарифи, Влада је на седници одржаној 17. новембра 2022. године усвојила Уредбу о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2023. годину, усклађену са Комбинованом номенклатуром Европске уније.

Дана 9. децембра 2022. године Народна скупштина је усвојила Закон о изменама и допуни Царинског закона.

Народна скупштина је дана 4. фебруара 2022. године усвојила Закон о потврђивању Одлуке Број 1/2021 Савета за стабилизацију и придруживање Европске уније и Републике Србије о измени Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, заменом његовог Протокола 3 о дефиницији појма "производи са пореклом" и методама административне сарадње. Ревидирана правила о пореклу робе са ЕФТА и ЦЕФТА Република Србија је ратификовала у јулу 2021. године.

Кластер 4 Зелени договор и одржива повезаност (отворен)

Кластер 4 Зелени договор и одржива повезаност чине поглавља: 14 Транспорт, 15 Енергетика, 21 Трансевропске мреже и 27 Заштита животне средине и климатске промене.

Сва поглавља у оквиру Кластера 4 отворена су на тринаестом састанку Међувладине конференције одржане у Бриселу 14. децембра 2021. године.

ОТВОРЕНА ПОГЛАВЉА
ПГ 14 Транспорт
ПГ 15 Енергетика
ПГ 21 Трансевропске мреже
ПГ 27 Заштита животне средине и климатске промене

Поглавље 14 Транспорт (отворено)

На тринаестом састанку Међувладине конференције одржане у Бриселу 14. децембра 2021. године отворено је ово поглавље и постављена су три мерила за затварање поглавља:

- Република Србија треба да усклади правне прописе са правним тековинама ЕУ о наплати коришћења путева, социјалним правним тековинама у друмском транспорту, тежинама и димензијама возила, као и о приступу делатности друмског превозника, тржишту међународног друмског превоза робе и међународном тржишту услуга у аутобуском транспорту;
- Република Србија треба да примени Уредбу (ЕЗ) број 1008/2008 о заједничким правилима за вршење услуга у ваздушном саобраћају у Заједници, која је уграђена у ЕСАА;
- Република Србија треба да усклади правне прописе са правним тековинама о правима путника у свим видовима транспорта.

Видео конференција на којој су представници Европске комисије појаснили мерила за затварање овог поглавља одржана је 24. марта 2022. године.

Поглавље 15 Енергетика (отворено)

На тринаестом састанку Међувладине конференције одржане у Бриселу 14. децембра 2021. године отворено је ово поглавље и постављена су три мерила за затварање поглавља:

- Република Србија треба да заврши правно усклађивање са правним тековинама ЕУ у погледу обавезних залиха нафте, успостави административну структуру за управљање залихама нафте, и настави да проширује своје стварне залихе, у складу са својим акционим планом;

- Република Србија треба да се усклади са правним тековинама ЕУ о унутрашњем енергетском тржишту, укључујући раздвајање свих енергетских предузећа у складу са једним од модела из правних тековина, и у погледу гасног сектора у складу са својим акционим планом; у погледу Гастранса, Србија треба да води рачуна да је њен регулаторни режим у потпуности у складу са законодавством ЕУ;
- Република Србија треба да се усклади са правним тековинама о енергетској ефикасности и обновљивим изворима енергије и да усвоји национални план о енергији и клими како је предвиђено Уредбом (ЕУ) 2018/1999 о управљању Енергетском унијом и климатском деловању и пружа доказе о њеном спровођењу.

Поглавље 21 Трансевропске мреже (отворено)

На тринаестом састанку Међувладине конференције одржане у Бриселу 14. децембра 2021. године отворено је ово поглавље и постављена су два мерила за затварање поглавља:

- Република Србија треба да усвоји ажурирану Транспортну стратегију у складу са смерницама за развој трансевропских транспортних мрежа наведеним у Уредби (ЕУ) број 1315/2013;
- Република Србија треба да докаже институционални и административни капацитет који је неопходан за преузимање одговорности на које се упућује у Уредби (ЕУ) 2021/1153.

Видео конференција на којој су представници Европске комисије појаснили мерила за затварање овог поглавља одржана је 24. марта 2022. године.

Поглавље 27 Животна средина и климатске промене (отворено)

На тринаестом састанку Међувладине конференције одржане у Бриселу 14. децембра 2021. године отворено је ово поглавље и постављено је осам мерила за затварање поглавља:

- Република Србија треба да заврши усклађивање са хоризонталним директивама и настави спровођење правних прописа о процени утицаја (директиве о процени утицаја на животну средину и стратешкој процени утицаја на животну средину) укључујући учешће јавности, прекограничне консултације и приступ правди у стварима које се тичу животне средине; Република Србија треба да докаже да ће на датум приступања бити у потпуности спремна да обезбеди делотворно спровођење и извршење хоризонталних директива;

- У вези са квалитетом ваздуха, Република Србија треба да оствари потпуну усклађеност са ревидираном Директивом о смањењу националних емисија одређених атмосферских загађујућих материја (Директива о NEC (ЕУ) 2016/2284). Република Србија треба да представи анализу исплативих стратегија за контролу емисија за 2020. и 2030. годину, која ће служити као основа за коначни споразум између ЕУ и Републике Србије о њеним обавезама у вези са смањењем емисија у складу са Директивом о NEC. Србија једном годишње треба да извештава о својим емисијама, у складу са овом директивом и Конвенцијом о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима и развије национални програм за контролу загађења ваздуха. Осим тога, Република Србија треба да унапреди припрему за спровођење правних тековина у овој области, тако што редовно предузима мере за смањење националне загађености ваздуха, нарочито у зонама у којима су прекорачене граничне вредности ЕУ за квалитет ваздуха, и тако што развија или ажурира планове квалитета ваздуха, како је предвиђено Директивом 2008/50/ЕЗ о квалитету амбијенталног ваздуха и чистијем ваздуху за Европу (Директива о квалитету ваздуха);
- Република Србија треба да издвоји одговарајуће финансирање за инфраструктурне инвестиције у складу са релевантним правним прописима ЕУ, укључујући хијерархију у управљању отпадом. Република Србија треба да успостави програме за превенцију настајања отпада и припреми план управљања отпадом (ПУО) – национални и регионални – који укључује информације о свим токовима отпада и решења за управљање њима, укључујући тип и капацитет инфраструктуре за управљање отпадом, шеме одвојеног сакупљања и економске инструменте;
- Република Србија треба да оствари значајан напредак у усклађивању са правним тековинама у сектору вода и развије планове за управљање речним сливом за свако подручје речног слива које се у потпуности налази на њеној територији, укључујући за делове међународних подручја речних сливова која потпадају под њену територију, и обезбеди да су успостављени правни основ и механизми за међународну координацију тих планова;
- У области заштите природе, Република Србија треба да поднесе Комисији списак предложених подручја „Натура 2000”, којим су у довољној мери обухваћене врсте станишта и врсте у складу са захтевима Директиве о птицама и Директиве о стаништима, и докаже капацитет за управљање мрежом „Натура 2000“. Република Србија треба да поднесе Национални акциони план о спречавању незаконитог убијања птица (ИКВ) и почне да спроводи систем за извршење одговарајућих правних прописа ЕУ укључујући спречавање кривичних дела незаконитог убијања птица;

- Република Србија треба да настави усклађивање са правним тековинама у секторима хемикалија, буке и цивилне заштите, и докаже да ће на датум приступања бити у потпуности спремна да обезбеди спровођење и извршење захтева ЕУ;
- У вези са климатским променама, Република Србија треба да настави усклађивање са правним тековинама, нарочито тако што усваја правне прописе о функционисању Европског система трговања емисијама (EU ETS), у складу са Директивом о EU ETS 2003/87/ЕЗ и накнадним изменама те директиве. Република Србија треба даље да врши усклађивање са релевантним секундарним законодавством о мониторингу и извештавању, акредитацији и верификацији, Регистру Уније, бесплатном додељивању и аукцијској продаји емисионих јединица. Република Србија треба да обезбеди успостављање одговарајућег оквира за потпуно спровођење EU ETS у погледу мониторинга, извештавања и верификације гасова са ефектом стаклене баште;
- Република Србија, у складу са Акционим планом за развој административних капацитета, треба значајно да унапреди капацитет управних тела на свим нивоима, укључујући капацитете за утврђивање приоритета, стратешко планирање и програмирање, дељење информација и мониторинг, мерење учинка и извршење и поштовање прописа. Република Србија треба даље да унапређује координацију рада и докаже да ће све одговарајуће административне структуре и одговарајућа обука бити успостављени довољно пре приступања да омогући спровођење и извршење правних тековина у свим секторима овог поглавља.

Дана 1. децембра 2022. године усвојен је Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022 – 2024. године.

Дана 8. децембра 2022. године усвојен је Програм заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године са Акционим планом.

Дана 17. новембра 2022. године Влада ј усвојила Закључак којим се даје сагласност за потписивање новог Споразума између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у Механизму цивилне заштите (МЦЗ) ЕУ, којим је значајно смањена финансијска контрибуција за учешће Републике Србије у МЦЗ (тренутно 980.321 евра годишње).

Кластер 5 Ресурси, пољопривреда, кохезија

Кластер 5 Ресурси, пољопривреда, кохезија чине поглавља: 11 Пољопривреда и рурални развој, 12 Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна питања, 13 Рибарство, 22 Регионална политика и координација структурних инструмената и 33 Финансијске и буџетске одредбе.

Од укупно пет поглавља у оквиру овог кластера, два поглавља су отворена, за два поглавља су представљени извештаји о испуњености мерила (*OBAR*), док се за једно поглавље ради на испуњавању мерила за отварање поглавља.

ОТВОРЕНА ПОГЛАВЉА	ПРЕДСТАВЉЕН ИЗВЕШТАЈ О ИСПУЊЕНОСТИ МЕРИЛА	РАД НА МЕРИЛИМА ЗА ОТВАРАЊЕ ПОГЛАВЉА
ПГ 13 Рибарство	ПГ 11 Пољопривреда и рурални развој	ПГ 12 Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна питања
ПГ 33 Финансијске и буџетске одредбе	ПГ 22 Регионална политика и координација структурних инструмената	

Поглавље 11 Пољопривреда и рурални развој

Извештај о скринингу је усвојен и утврђена су два мерила за отварање која су дефинисана у писму председавајућег, које је упућено Републици Србији 17. јуна 2015. године:

- Република Србија треба да представи Европској комисији акциони план који ће бити основа за преношење, спровођење и примену правних тековина Европске уније у домаће законодавство у области пољопривреде и руралног развоја. Овај акциони план ће, између осталог, укључити развој одговарајућих административних капацитета, процене потребних ресурса, као и развој Система интегрисаног управљања и контроле за припрему управљања и контроле плаћања у пољопривреди.

- Република Србија треба да поднесе захтев за поверавање послова спровођења буџета Инструмента за претприступну помоћ у области руралног развоја (*IPARD II*), у складу са одредбама Сprovedбене уредбе Комисије 447/2014/ЕУ.¹

Акциони план за пољопривреду и рурални развој, као мерило за отварање овог поглавља, усвојен је на седници Владе 18. октобра 2018. године и званично упућен председавајућем Савета Европске уније 1. новембра 2018. године.

Када је у питању испуњавање другог мерила за отварање поглавља, Влада је на седници одржаној 4. маја 2018. године донела Закључак о усвајању Финансијског споразума између Владе Републике Србије и Европске комисије, која поступа за и у име Европске уније, за ИПАРД II помоћ за пољопривреду и рурални развој у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II. Финансијски споразум је ступио на снагу 12. јуна 2018. године. Измена Финансијског споразума потписана је 1. октобра 2020. године, а ступила је на снагу 17. новембра 2020 године.

Европска комисија је оценила да су испуњена оба мерила и у складу с тим 11. фебруара 2019. године упутила Одбору за проширење Савета Европске уније (*COELA*) Извештај о испуњености мерила за отварање (*OBAR*) на разматрање.

Одлуком Европске комисије од 9. марта 2022. године, усвојен је ИПАРД III програм Републике Србије за период 2021 – 2027. године. Финансијски допринос Европске уније за ИПАРД III програм повећан је у односу на претходни програмски период и износи 288 милиона евра. Инвестиције које ће бити подржане ИПАРД III програмом односе се на набавку опреме и машина, изградњу и реконструкцију објеката. Крајњи циљ ових улагања јесте, пре свега, достизање европских стандарда у области хигијене, безбедности хране, добробити животиња и заштите животне средине, оснаживање пољопривредних произвођача за пласман производа на тржиште Европске уније, као и припрема за коришћење европских фондова који ће домаћим пољопривредним произвођачима и прерађивачима бити доступни ступањем у чланство ЕУ.

Поглавље 12 Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

Извештај о скринингу је усвојен и утврђена су три мерила за отварање преговора у овом поглављу, у писму председавајућег упућеном Републици Србији 20. јануара 2017. године:

¹Commission Implementing Regulation (EU) No 447/2014 of 2 May 2014 on the specific rules for implementing Regulation (EU) No 231/2014 of the European Parliament and of the Council establishing an Instrument for Pre-accession assistance (IPA II)

- Република Србија треба да усвоји законодавни оквир који је у складу са правним тековинама Европске уније и који ће омогућити потпуно преношење правних тековина обухваћеним овим поглављем у домаће законодавство и чије би одредбе јасно одредиле надлежност институција, поготово када су у питању контролна тела.
- Република Србија треба Комисији да представи националну стратегију, са пратећим акционим планом са конкретним роковима, који би служио као темељ за преношење, имплементацију и примену правних тековина Европске уније у овом поглављу која би укључила планове за успостављање потребних административних капацитета, као и процену потребних финансијских ресурса. Посебну пажњу је потребно посветити детаљном акционом плану за контролу и искорењивање класичне куге свиња код домаћих и дивљих свиња након престанка вакцинације.
- Република Србија треба Комисији да представи класификацију свих прехранбених објеката и објеката за третирање споредних производа животињског порекла у складу са правним тековинама Европске уније. Класификација ће служити као основ за будући Национални програм за унапређење прехранбених објеката и објеката за третирање споредних производа животињског порекла.

Током априла 2021. године на неформалне консултације Европској комисији су послата два пакета закона предложеног оквирног законодавства у циљу испуњавања првог мерила. У току су консултације са Европском комисијом и усклађивање са пристиглим коментарима. У оквиру испуњавања другог мерила, први Нацрт стратегије са акционим планом послат је Европској комисији у септембру 2021. године на неформалне коментаре. Европска комисија је доставила коментаре на први Нацрт стратегије у новембру 2021. године, а на први Нацрт акционог плана у децембру 2021. године. Други Нацрт стратегије са акционим планом послат је Европској комисији у марту 2022. године и Европска комисија је оценила да је текст другог Нацрта стратегије са акционим планом и кризним планом задовољавајући и оставила могућност достављања додатних коментара.

У вези са трећим мерилем, чије испуњавање је у току, дана 17. марта 2022. године Европској комисији је достављен списак категоризованих објеката закључно са 8. мартом 2022. године.

Поглавље 13 Рибарство (отворено)

На осмом састанку Међувладине конференције, која је одржана 25. јуна 2018. године у Луксембургу, отворени су преговори у овом поглављу.

Наведено је једно мерило за затварање преговора у овом поглављу:

- Република Србија треба да изради акциони план који ће обезбедити потпуну усаглашеност са законодавством Европске уније до датума приступања; посебно у погледу организације тржишта, аквакултуре, прикупљања података и мера контроле против илегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова.

Република Србија нема излаз на море, морске рибњаке, нити поморске бродове који плове под њеном заставом. Усвајање правних тековина Европске уније у оквиру овог поглавља је тиме олакшано и углавном се састоји од усвајања регулативе која се односи на уређивање промета производа рибарства на тржишту.

Дана 20. новембра 2020. године Преговарачка група за Поглавље 13 упутила је Европској комисији Нацрт акционог плана који ће обезбедити потпуну усаглашеност са законодавством Европске уније до датума приступања ради неформалних консултација. Европска комисија је доставила коментаре на први Нацрт акционог плана 12. марта 2021. године. Ажурирани Нацрт акционог плана упућен је на даље консултације Европској комисији дана 5. октобра 2021. године. Европска комисија доставила је коментаре на други Нацрт акционог плана 30. новембра 2021. године и тренутно се ради на имплементацији достављених коментара.

Поглавље 22 Регионална политика и координација структурних инструмената

У Извештају о скринингу се наводи да је законодавство Републике Србије делимично усклађено са правним тековинама Европске уније у оквиру овог поглавља. Потребно је одредити институције, унапредити капацитете и ускладити систем управљања са правним оквиром који одређује примену Европских структурних и инвестиционих фондова. Такође, потребно је успоставити ефикасни систем финансијског управљања и надзора који захтевају Европски структурни и инвестициони фондови. Председавајући Савета Европске уније је обавестио 11. фебруара 2016. године да је за отварање преговора у овом поглављу предвиђено једно мерило:

- Детаљан акциони план, са временским распоредом, који поставља јасне циљеве и временске оквире како би се испунили услови који проистичу из Кохезионе политике Европске уније.

Дана 4. априла 2019. године усвојен је Акциони план за испуњавање услова из области кохезионе политике Европске уније. Европска комисија је 24. септембра 2019. године представила Извештај о испуњености мерила за отварање (*OBAR*) представницима држава чланица у Одбору за проширење (*COELA*) и расправа је у току.

Тренутно се ради на припреми Нацрта закона о систему за управљање кохезионом политиком у Републици Србији.

Поглавље 33 Финансијске и буџетске одредбе (отворено)

На осмом састанку Међувладине конференције, која је одржана 25. јуна 2018. године у Луксембургу, отворени су преговори у овом поглављу.

Наведено је једно мерило за затварање овог поглавља:

- Република Србија треба да повећа административни капацитет, што укључује успостављање координационе структуре; и да у том циљу усвоји акциони план, ради успешне израде и увођења процедуралних правила, како би се осигурало да ће, од дана приступања, бити у стању да правилно израчунава, прогнозира, обрачунава, прикупља, плаћа, контролише и извештава Европску унију о сопственим средствима у складу са правним тековинама Европске уније.

У августу 2018. године, Европска комисија доставила је Упитник који се односи на способност Републике Србије да испуни административне услове у области сопствених средстава Европске уније. Упућивање и анализа Упитника представљају прву фазу у процени административних капацитета, која ће бити допуњена пружањем техничке помоћи за све основне изворе сопствених средстава од стране Европске комисије. У складу са задатим роком, Упитник је попуњен и 15. јануара 2019. године достављен Европској комисији. Европска комисија, Генерални директорат за буџет, ће пружити Републици Србији техничку помоћ у вези са испуњавањем мерила за затварање овог поглавља.

Кластер 6 Спољни односи

Кластер 6 Спољни односи чине поглавља 30 Економски односи са иностранством и 31 Спољна, безбедносна и одбрамбена политика.

Од два поглавља у овом кластеру, једно је отворено, док за друго још увек није представљен Извештај о скринингу.

ОТВОРЕНА ПОГЛАВЉА	УСВАЈАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О СКРИНИНГУ
ПГ 30 Економски односи са иностранством	ПГ 31 Спољна, безбедносна и одбрамбена политика

Поглавље 30 Економски односи са иностранством (отворено)

На седмом састанку Међувладине конференције, која је одржана 11. децембра 2017. године, отворени су преговори у овом поглављу. Наведена су два мерила за затварање преговора у овом поглављу:

- Република Србија треба да приступи Светској трговинској организацији и обезбеди напредак у погледу усклађивања са позицијама Европске уније у оквиру Светске трговинске организације.
- Република Србија треба да представи Европској комисији Акциони план за преостале припреме у погледу усклађивања законодавства, усклађивања међународних споразума са правним тековинама Европске уније и побољшања административних и контролних капацитета ради обезбеђивања пуне примене и спровођења правних тековина Европске уније у овом поглављу до дана приступања.

Нацрт акционог плана за усклађивање са правним тековинама Европске уније у области Поглавља 30 упућен је Европској комисији 9. октобра 2019. године. Европска комисија је 6. децембра 2019. године доставила опште коментаре на Нацрт акционог плана. Други Нацрт акционог плана, који је ажуриран у складу са претходно примљеним коментарима Европске комисије, упућен је 8. септембра 2020. године Европској комисији на неформалне консултације. Европска комисија је доставила коментаре на други Нацрт акционог плана 26. јануара 2021. године. Преговарачка група је обавила додатне консултације са Европском комисијом у погледу Акционог плана, у циљу разјашњења коментара Европске комисије. У току су консултације ресорних министарстава у вези са коментарима Европске комисије.

Дана 18. маја 2022. године одржан је први видео састанак са представницима Европске комисије у вези са постојећим ограничењима извоза одређених пољопривредно-прехранбених производа. Други састанак по овом питању одржан је 28. јуна 2022. године. Трећи састанак на тему ограничења извоза која су тренутно на снази одржан је 30. септембра 2022. године. Четврти консултативни састанак на ову тему, заказан је за 18. јануар 2023. године.

Поглавље 31 Спољна, безбедносна и одбрамбена политика

Одбор за проширење (*COELA*) још увек није усвојио Извештај о скринингу за ово поглавље. За један број чланица Европске уније (Република Литванија, Република Естонија, Република Летонија, Република Пољска) најзначајније питање остаје питање усклађивања

Републике Србије за изјавама и декларацијама Европске уније на пољу Заједничке спољне и безбедносне политике.

Без обзира на динамику отварања поглавља, што је у крајњој линији предмет одлуке Европске уније и њених држава чланица, Република Србија предузима све неопходне активности у оквиру Поглавља 31 као да је већ отворено. То се односи на политичке консултације (политички дијалог), стварање оквира учешће цивила у мисијама управљања кризама, значајан војни допринос мултинационалним мисијама и операцијама под окриљем Европске уније и Уједињених нација, припреме и учешће у најзначајнијим међународним контролним аранжманима.

Усклађеност са спољнополитичким одлукама Европске уније, закључно са 31. децембром 2022. године, износи 44,59%.

Поглавља изван кластера

Поглавље 35 Остала питања (отворено)

Преговори у овом поглављу отворени су на састанку Међувладине конференције 14. децембра 2015. године. Поглавље 35 Остала питања није замена за Дијалог о нормализацији односа између Београда и Приштине, већ ће се у оквиру овог поглавља вршити мониторинг примене договореног и напредак у овом поглављу зависиће управо од напретка у самом Дијалогу. Такође, прелазним мерилима се не смеју унапред одређивати исходи споразума и договора и не смеју да садрже теме које нису договорене током самог Дијалога. Република Србија није била у обавези да преда преговарачку позицију, већ је то учинила само Европска унија. Преговарачком позицијом Европске уније нису била предвиђена мерила за отварање, већ само прелазна мерила. Извештавање о испуњености прелазних мерила ће се обављати два пута годишње. Одлучено је да ће извештавање бити у усменој форми.

Током претходних шест месеци, додатно је продубљена дуготрајна криза Дијалога Београда и Приштине, као преговарачког процеса који суштински представља једини валидан основ за процену напретка у оквиру Поглавља 35. Поменута криза у потпуности је генерисана једностраним поступцима приштинске стране, која годинама отворено одбија имплементацију споразума договорених у Дијалогу и врши константну репресију над српским становништвом како би умањила или у потпуности одузела њихова стечена колективна и индивидуална права.

У таквим условима, током извештајног периода на северу Косова и Метохије (КиМ) се одиграло више веома озбиљних безбедносних криза. Оне су непосредно индуковане од

стране Приштине још 29. јуна 2022. године, када је покрајинска влада Аљбина Куртија донела две нелегалне и споразумима из Дијалога противне одлуке о 1) издавању улазно/излазног документа особама које поседују личне карте Републике Србије и 2) пререгистрацији возила са легалним српским ознакама „КМ” таблица² на статусно неприхватљиве регистарске ознаке „RKS”.

Пошто је српско становништво са севера КиМ изразило незадовољство због кршења споразума о слободи кретања из Дијалога кроз ове две нелегалне одлуке, Приштина је на север КиМ послала своје специјалне параполицијске јединице (РОСУ) са задатком да те одлуке насилно наметну. Упућивање тих снага на север КиМ представљало је додатно кршење споразума постигнутих у Дијалогу. Конкретно, Приштина је тиме прекршила члан 9. Првог споразума, који прописује да те снаге на север КиМ могу да дођу само уз сагласност команданта Регионалног директората КП – Север (на чијем челу према члану 9. Првог споразума мора да се налази Србин и чији етнички састав мора да осликава етничку структуру тог региона где Срби чине више од 95% становништва). Осим тога, за распоређивање приштинских снага на северу КиМ је, према пакету Првог споразума, неопходно још и одобрење четири српска градоначелника са севера Покрајине и команданта КФОР.

Имајући у виду да Приштина за распоређивање РОСУ на северу КиМ није добила ниједно од ова три обавезна одобрења, њена илегална демонстрација силе је крајем јула резултирала покретањем прве кризе на северу КиМ. Том приликом, приштинске параполицијске снаге РОСУ су спровеле брутално насиље против Срба који су мирно протествовали због поменутих нелегалних приштинских одлука о личним картама и регистарским таблицама. Након веома озбиљне ескалације, та криза је уз посредовање Европске уније примирена одлагањем почетка примене обе одлуке за месец дана.

Нови заплет по том питању наступио је већ крајем наредног месеца, али је озбиљније нарушавање безбедности на терену предупређено захваљујући проактивном ангажману српске стране. Конкретно, српска страна је одлучним дипломатским маневрима председника Републике успела да се 27. августа 2022. године избори за постизање споразума о личним картама. Тим договором осигурано је право Срба на КиМ да без икаквих ограничења на простору КиМ могу да користе личне карте издате од стране надлежних органа Републике Србије, чиме је осујећена намера Приштине да их примора да на 90 дана морају да привремено напуштају простор КиМ, како би тек поновним уласком преко административних прелаза могли да стекну право да бораве у Покрајини. Имајући то у виду, очито је да је Приштина кроз поменуту нелегалну одлуку о личним картама заправо

² Термин „КМ“ таблице збирно означава све српске регистарске таблице са ознакама градова и општина на КиМ, које су издате од стране измештених полицијских управа МУП на Косову и Метохији (КМ, ПР, ГЛ, УР, ПЕ, ПЗ и ЂА).

настојала да Србе са КиМ претвори у странце у сопственим вековним домовима на КиМ, чиме је на делу показала да јој је истински циљ што веће умањивање броја Срба у Покрајини, и то првенствено кроз даље урушавање њихових индивидуалних и колективних права на слободу кретања и мирно уживање у властитој имовини.

Пошто споразумом од 27. августа 2022. године није решено питање „КМ” регистарских таблица, напетости на терену су се наставиле у очекивању почетка примене приштинске одлуке о укидању српских таблица. Приштина је у међувремену одбила захтев Сједињених Америчких Држава да за додатних десет месеци одложи примену те нелегалне одлуке од 29. јуна о „пререгистрацији” српских на „RKS” таблице, што је на крају резултирало отпочињањем нове безбедносне кризе почетком новембра. Ланац догађаја је покренут приштинским изрицањем писмених „опомена” власницима возила са „КМ” регистарским таблицама, након чега је требала да уследи друга фаза кажњавања Срба кроз наплату новчаних казни у износу од 150 евра. Приштина је по том питању предвидела да се читав процес у трећој фази оконча тзв. национализацијом српских возила уколико њихови власници не изврше пререгистрацију. Предузимањем ових нелегалних мера по питању таблица Приштина је директно прекршила Споразум од 30. септембра 2021. године, у складу са којим је режим „нелепница/стикера“ прописан као привремено решење за возила са регистарским ознакама обе стране (укључујући и „КМ” регистарске таблице) све до постизања трајног решења о том питању у Дијалогу на високом нивоу.

Непосредно након почетка прве фазе кажњавања Срба ова криза је додатно продубљена нелегалном сменом в.д. команданта Регионалног директората КП – Север Ненада Ђурића, што је уз константну репресију Приштине, непоштовање људских права и угрожавање личне и колективне безбедности Срба на северу Косова и Метохије, натерало српске представнике са севера Покрајине да у знак протеста 5. новембра 2022. године привремено напусте покрајинске институције. Том приликом, они су истакли да ће се у институције вратити само након што Приштина: 1) повуче све противправне мере усмерене на укидање легалних српских „КМ” таблица и 2) формира Заједницу српских општина (ЗСО) у складу са словом споразума који су по овом питању закључени у Дијалогу.

У међувремену, Приштина је наставила да појачава ову кризу насилним спровођењем припремних радњи за одржавање локалних избора у општинама у којима Срби чине апсолутну већину, а из чијих релевантних органа су њихови политички, правосудни и други представници привремено иступили 5. новембра. Очити циљ Приштине у овом случају био је да се створе услови за нелегитимне изборе, на којима би српске политичке представнике у органима локалних самоуправа могла да замени албанским представницима. Истовремено, Приштина је активно опструисала изналажење решења за питање таблица током састанка на високом политичком нивоу 21. новембра 2022. године, где је уместо разговора о овом горућем проблему инсистирала на „постизању коначног споразума о нормализацији односа са узајамним признањем”. Насупрот томе, српска страна је и том

приликом била крајње конструктивна, што је недвосмислено потврђено и у виду јавно исказаног става високог представника Европске уније за спољну и безбедносну политику Жозепа Бореља.

Упркос приштинским покушајима да дође до ескалације ове кризе, компромисно решење је постигнуто 23. новембра 2022. године. До тога је дошло пошто је приштинска страна прихватила понуђено компромисно решење посредника Европске уније, према којем су све стране признале да су српске регистарске таблице са ознакама градова и општина на КиМ, које су издате до 23. новембра 2022. године, легалне и легитимне. У вези са тим, Београд је пристао да до постизања трајног решења о овом питању застане са издавањем регистарских таблица са ознакама српских градова и општина на КиМ, али је истовремено Приштина прихватила обавезу да обустави све активности на „пререгистрацији” возила (укључујући обустављање казнене политике по свим фазама).

Недуго након постизања овог договора дошло је до новог организованог институционалног насиља против Срба. Конкретно, Приштина је почетком децембра поставила два лица српске националности на места тзв. министра за заједнице и повратак и његовог саветника. Они су постављени у покушају да их Приштина представи као легитимне представнике српске заједнице, иако долазе из редова политичке организације која је освојила свега 0,173 одсто гласова Срба на последњим изборима на КиМ. Упоредо са тим, Приштина је наставила грубу репресију над Србима на северу КиМ, коју је спроводила кроз неосновано и незаконито хапшење Срба под лажним оптужбама за учешће у насилним активностима, затим кроз кршење процесних права тако ухапшених Срба ускраћујући им дозволу контаката са породицом и адвокатима, нова упућивања својих специјалних параполицијских јединица РОСУ у тај регион без одобрења четири српска градоначелника са севера Покрајине, али и наставак изградње нелегалних фортификација и сталних база за ове јединице на северу КиМ. Истовремено, Приштина је током ове кризе онемогућавала слободу кретања преко ЗТП Рудница/Јариње, Брњак/Табалије и Мердаре, примењивала прекомерну силу против мирног српског становништва (укључујући жене и децу), покушала да спроведе хапшења учесника у мирним протестима, и најпосле најавила да планира хапшење свих припадника КПС који су привремено напустили приштинске институције.

Криза је завршена тек 28. децембра 2022. године након што је једном од притворених Срба та мера замењена за меру кућног притвора, а уз претходно добијене гаранције КФОР да приштинске параполицијске јединице неће моћи да улазе на север КиМ без одобрења четири градоначелника са севера Покрајине, али и јавно објављених гаранција Европске уније и Сједињених Америчких Држава да Приштина неће хапсити било којег Србина који је учествовао на „мирним протестима/барикадама“.

Имајући у виду напред наведене политичке и безбедносне кризе које је током протеклог извештајног периода генерисала Приштина, као и њену неспремност да преузме

одговорност и имплементира до сада преузете обавезе из Дијалога, очито је да ни овог пута није било значајнијег напретка по питању имплементације претходно постигнутих споразума у оквиру Дијалога. Та чињеница основано би могла да укаже и на прави мотив приштинске „хиперпродукције” криза у протеклом периоду, јер су све нереализоване обавезе из досадашњих споразума из Дијалога управо оне обавезе које је на себе преузела Приштина. Посебно имајући у виду да она и даље отворено и јавно одбацује било какву могућност њихове имплементације, што се најјасније очитује када је у питању формирање ЗСО, где још од потписивања Првог споразума, пре готово 10 година, нема апсолутно никаквог помака. У вези са тим, српска страна је посредницима Европске уније и током овог извештајног периода константно указивала на потребу неодложног решавања овог, за српску страну, суштинског питања, без чијег решавања није могуће приступити решавању осталих питања од значаја за процес нормализације односа. У том смислу је на сваком одржаном састанку у оквиру Дијалога тражила да Европска унија неодложно испуни своју обавезу из члана 21. Општих принципа из 2015. године. Тај члан експлицитно налаже да – одмах пошто Управљачки тим за израду Нацрта Статута Заједнице српских општина заврши рад на том документу – Европска унија мора да сазове састанак Дијалога на високом политичком нивоу на којем би тај документ био презентован Београду и Приштини. Међутим, иако је Управљачки тим још у августу 2018. године службено обавестио Европску унију да је завршио свој посао по овом питању, они до данас одбијају да сазову поменути састанак прописан чланом 21. Општих принципа.

Вишегодишњи проблем примене одредаба Споразума о правосуђу се такође наставио током овог извештајног периода. У том смислу, на свим састанцима у оквиру техничког Дијалога у Бриселу, од посредника Европске уније је захтевано да обезбеде да ПИС у Приштини прекину да крше тачку 10. Првог споразума и да почну да поштују искључиву надлежност Одељења Апелационог суда у Митровици да као другостепена инстанца поступа у свим предметима који долазе из десет општина са већински српским становништвом на КиМ. При томе је захтевано да, у складу са поменутом одредбом, сва поступајућа већа овог Одељења морају бити састављена од већине српских судија. Српска страна је на тим састанцима у Дијалогу захтевала и да ПИС у Приштини поштују поменути члан 10. Првог споразума када је реч о националном саставу већа Специјалног одељења Апелационог суда у Приштини – према којем већа тог суда морају бити већински састављена од српских судија у предметима који долазе из десет општина са српском већином. Осим тога, представници Београда су инсистирали да ПИС у Приштини што пре призна и изврши све одлуке српских правосудних органа, што је њихова обавеза у складу са споразумом „*Validity appeal*“, који је у оквиру Дијалога закључен 2013. године. Упркос свим интервенцијама српске стране, Приштина је одбила да поштује поменуте одредбе у области правосуђа, што је свакако био један од битних разлога да 5. новембра српске судије, тужиоци и административно особље привремено напусте покрајинске институције на северу КиМ.

Током овог извештајног периода, поновиле су се приштинске опструкције примене споразума договорених у области диплома, приватне својине, посета званичника, регионалног представљања и сарадње, *IBM*, и др. У вези са тим, српска страна је на свим састанцима на високом и техничком нивоу са посредницима Европске уније константно инсистирала да Приштина имплементира све заостале обавезе у оквиру Дијалога.

Као што је поменуто у претходним деловима овог текста, делимичан напредак је једино постигнут по питању решавања проблема из области слободе кретања, и то искључиво због притиска који су Европска унија и Сједињене Америчке Државе извршиле на Приштину, као и конструктивности и проактивности српске стране. Такође, током извештајног периода постигнут је делимичан напредак по питању енергетике у смислу наставка спровођења „Имплементационе мапе пута енергетског споразума“ од 21. јуна. Међутим, и у овом случају напредак је остварен искључиво захваљујући конструктивности српске стране, а све преостале обавезе за довршетак имплементације овог договора у надлежности су приштинске стране.

Током извештајног периода није било наставка формалних разговора о питањима несталих лица са АП КиМ, који су претходно суспендовани без постизања договора због приштинске политизације овог тешког хуманитарног проблема. Иако је Београд још на почетку у целини и без икаквих корекција прихватио текст који је понудила Европска унија, а затим и 10 од 11 приштинских захтева за корекцијама текста, Приштина је наставила опструкцију договора о овом питању кроз инсистирање да се у тексту предложеног документа употребе термини који нису статусно неутрални, а којима би се сва одговорност за нестанак лица током сукоба на КиМ искључиво пребацила на српску страну. Приштина је таквим трагичним поступањем поново потврдила да само симулира учешће у разговорима о овом питању, без стварне намере да олакша и оконча патњу породица које је задесила трагедија нестанка најмилијих.

Из те перспективе, основано је тврдити да је Приштина уместо имплементације претходно постигнутих споразума и давања доприноса у усвајању нових компромисних споразума, заправо током извештајног периода наставила деловање на подривању кредибилитета и одрживости преговарачког процеса. То је дефинитивно потврдила инсистирањем на некаквом свом предлогу за нови споразум којим би се дошло до „међусобног признања“ и у оквиру којег би се поново решавало и преговарало формирање ЗСО. Услед оваквог непримереног понашања Приштине у оквиру Дијалога, посредници Европске уније, али делимично и представници Сједињених Америчких Држава, су у изјавама за јавност датим након новембарских преговора о таблицама за неуспех састанака окривили само Приштину.

Током приступних преговора Република Србија ће тражити прелазне периоде за оне секторе у којима, у тренутку приступања Европској унији, неће постојати могућност за њихово потпуно усклађивање и потпуну примену обавеза које чланство у Европској унији доноси. Ти периоди ће бити ограничени у погледу трајања и обима и праћени планом са јасно одређеним фазама за достизање потпуне примене обавеза из чланства.

Битно је нагласити да успех у преговорима није пропорционалан броју договорених прелазних периода. Велики број прелазних периода може да значи и да држава није најбоље припремљена за чланство у Европској унији. Успех у преговорима се мери тиме што је држава обезбедила прелазне периоде тамо где је то заиста неопходно, а да је при том успела у току преговора да се прилагоди захтевима које доноси чланство у Европској унији, уз оптимални однос трошкова и добити уласка у Европску унију.

Република Србија ће настојати у приступним преговорима да осигура да њен политички, економски и финансијски положај као чланице Европске уније буде у сразмери са другим чланицама Европске уније сличне величине, што је представљено Уводном изјавом Републике Србије на Међувладиној конференцији о приступању Републике Србије Европској унији.

IV Остварена сарадња, начела јавности и укључивања

У процесу преговора о приступању у највећој могућој мери примењује се начело јавности и укључивања што већег броја актера. У том смислу остварена је сарадња са Народном скупштином Републике Србије, кроз редовно извештавање надлежног одбора Народне скупштине Републике Србије о процесу приступања Европској унији, а на основу обавеза које проистичу из Резолуције Народне скупштине о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији. Важну платформу за комуникацију и сарадњу са цивилним друштвом представља Национални конвент о Европској унији, који је развило цивилно друштво и који је успостављен у сарадњи са Народном скупштином и Одбором за европске интеграције.

На седници Одбора за европске интеграције Народне скупштине, одржаној 4. новембра 2022. године, на коме је учествовала министарка за европске интеграције др Тања Мишчевић, представљен је Извештај Европске комисије за Србију за 2022. годину и размотрен је Извештај о преговорима о приступању Републике Србије Европској унији током председавања Републике Словеније (јул – децембар 2021. године), који је поднела Влада. Чланови Одбора су информисани о Закључку о усвајању Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА) 2022 – 2025, који је донела Влада.

Дана 18. новембра 2022. године одржан је састанак министарке за европске интеграције др Тање Мишчевић са члановима Програмског савета Националног конвента о Европској унији.

Дана 21. децембра 2022. године одржана је Десета пленарна седница Националног конвента о Европској унији на којој је учествовала др Тања Мишчевић, министарка за европске интеграције.